



PANEVROPSKÁ
UNIVERZITA

FAKULTA VYSOKÁ ŠKOLA OBCHODNÍ

Mezinárodní ekonomie

TÉMA:

Globalizace, role nadnárodních firem

Doc. Ing. Ilona Švihlíková, Ph.D.

Globalizace

- Kořeny v 70. letech minulého století
 - Hluboká specializace a roztržštěná dělba práce
 - Ovládána nadnárodními korporacemi
 - Pokles ekonomické suverenity státu
 - Nárůst specializace, propojenosti a zranitelnosti
 - Intenzita až do Velké recese
-
- Vznik: Švihlíková, I.: Globalizace a krize, souvislosti a scénáře. Grimmus, 2010.

Kořeny globalizace

- Problémy 70. let: surovinové krize, strukturální změna ekonomiky, stagflace, změna ekonomického paradigmatu (neoliberalismus)
- Pracovně-úsporné technologie
- Kontejnerová přeprava
- Kombinace objektivních důvodů a politické změny (liberalizace kapitálových toků např.)

Definice:

- Globalizace je dynamický, ambivalentní proces, který vyvolává hluboké asymetrie na různých úrovních světové ekonomiky. V jádru globalizace stojí propojení ekonomiky a technologií. Vyvolává nicméně tlaky, které se objevují v dalších systémech: politickém a mezinárodních vztahů.

Made in the world

- However, the concept of country of origin for manufactured goods has gradually become obsolete as the various operations, from the design of the product to the manufacture of the components, assembly and marketing have spread across the world, creating international production chains. Nowadays, more and more products are “Made in the World” rather than “Made in the UK” or “Made in France”.
- Most likely “Made in China”, you might add!
- This is what many people today mistakenly believe. What we call “Made in China” is indeed assembled in China, but what makes up the commercial value of the product comes from the numerous countries that preceded its assembly in China in the global value chain, from its design to the manufacture of the different components and the organization of the logistical support to the chain as a whole. In other words, the production of goods and services can no longer be considered “monolocated”, but rather, “multilocated”.

Příklad

- A third result is the spread of globally-integrated production chains – in effect, global factories – as companies locate various stages of the production process in the most cost-efficient markets. In this process, expanding trade links with emerging economies are mirrored by expanding FDI links – as trade growth fuels investment and investment growth fuels trade. We still think in terms of Adam Smith's world of trade between nations, but in reality most trade now takes place within globe-spanning multinational companies and their suppliers. It is not competition between China and the US that is relevant, so much as competition between Nokia's and Samsung's value chains. **Instead of “Made in China” on the back of an iPhone, the label should read “Made in the World”, reflecting Japanese microchips, US design, Korean flat-screens and Chinese assembly.**

Význam kontejnerové přepravy

- The global trade landscape has changed profoundly in the past decade – more profoundly, I suspect, than we fully understand. These changes are being driven partly by market opening, but mainly by transport, communications and information technologies. It now costs less to ship a container from Marseille to Shanghai – half way around the world – than to move it from Marseille to Avignon – 100 kilometres away.

Definice Nadnárodní korporace:

- McMillanův slovník moderní ekonomie:
- „Je to velká firma s domácí základnou v jedné zemi, která svou činnost provozuje prostřednictvím zahraničních dceřiných společností, nad nimiž má buď plnou nebo částečnou kontrolu. Tyto korporace operují v mezinárodním měřítku, chápou trh jako globální, využívají úspor z rozsahu a mohou těžit ze svého monopolního postavení.“

Nadnárodní korporace

- Ovládají 80 % mezinárodního obchodu
- Operují v sítích
- Mateřská firma: obvykle ve VZ
- Rozvíjející se země: často vliv státu
- Statistika – UNCTAD – World investment report:
- <https://unctad.org/webflyer/world-investment-report-2022>

Největší TNC dle zahraničních aktiv

Shell plc	United Kingdom	Mining, quarrying and petroleum
Toyota Motor Corporation	Japan	Motor Vehicles
TotalEnergies SE	France	Petroleum Refining and Related Industries
Volkswagen Group	Germany	Motor Vehicles
Deutsche Telekom AG	Germany	Telecommunications
Exxon Mobil Corporation	United States	Petroleum Refining and Related Industries
Stellantis NV	Netherlands	Motor Vehicles
BP plc	United Kingdom	Petroleum Refining and Related Industries
Anheuser-Busch InBev NV	Belgium	Food & beverages
British American Tobacco PLC	United Kingdom	Tobacco

Největší TNC z rozvíjejících se zemí

CK Hutchison Holdings Limited	Hong Kong, China	Retail Trade
China National Petroleum Corp (CNPC)	China	Mining, quarrying and petroleum
Hon Hai Precision Industries	Taiwan Province of China	Electronic components
Tencent Holdings Limited	China	Computer and Data Processing
China COSCO Shipping Corp Ltd	China	Transport and storage
China National Offshore Oil Corp (CNOOC)	China	Mining, quarrying and petroleum
Huawei Investment & Holding Co Ltd	China	Communications equipment
Sinochem Group	China	Mining, quarrying and petroleum
Saudi Aramco	Saudi Arabia	Mining, quarrying and petroleum
Sinopec - China Petrochemical Corporation	China	Petroleum Refining and Related Industries

Další kritéria

- <https://www.investopedia.com/biggest-companies-in-the-world-by-market-cap-5212784>

Vznik a přesun dceřiných firem:

- Hlavní nástroj: přímé zahraniční investice
- Resource seeking
- Market seeking
- Efficiency seeking

- Formy:
- Investice na zelené louce
- Fúze a akvizice

Kritika

- Zneužívání vnitrofiremních cen
- Koncentrace trhu, monopolizace
- Závod ke dnu
- Omezení ekonomické moci státu
- Pandemie jako zlom?

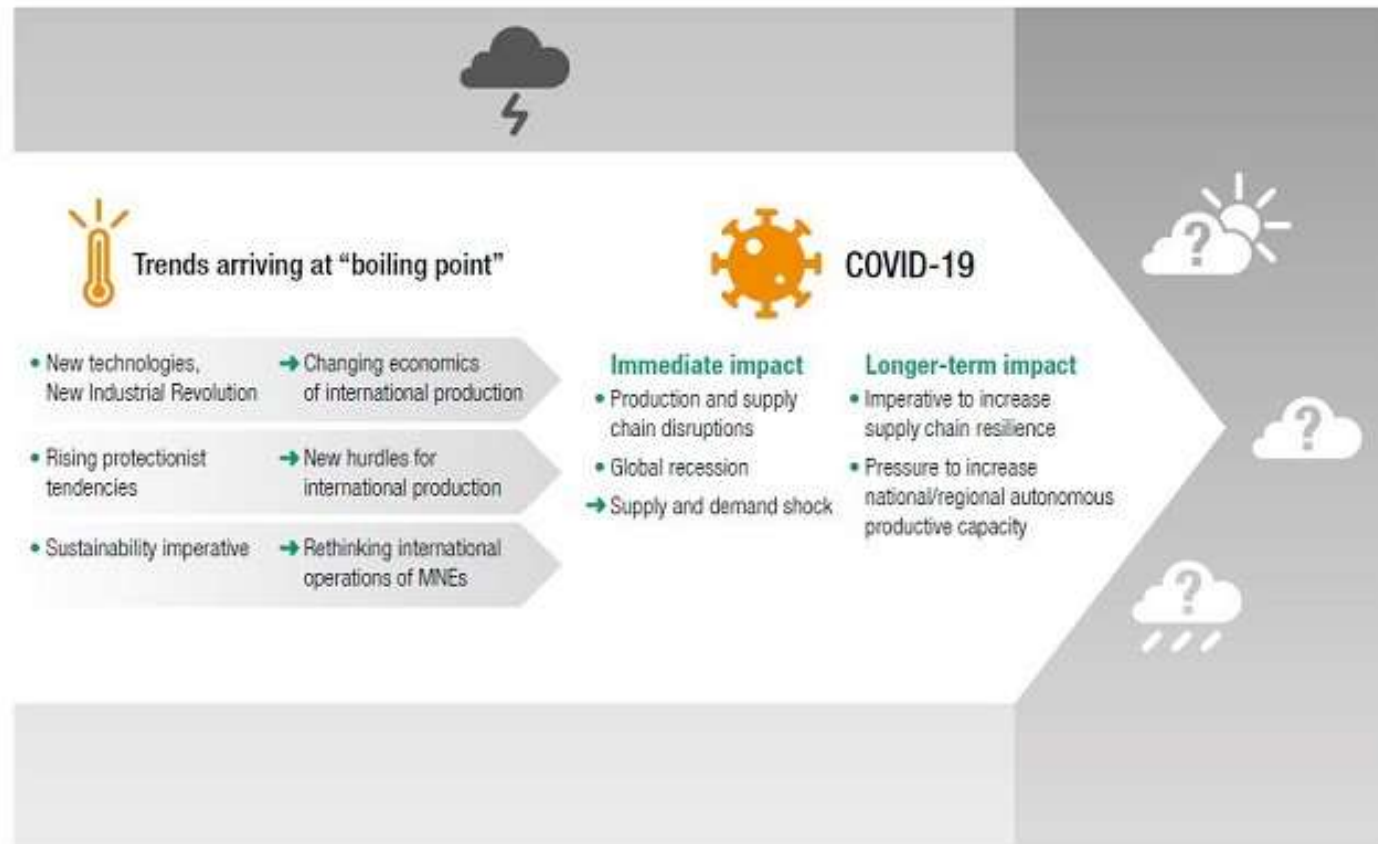
Globální hodnotový řetězec

- Global value chain
- Jsou to sítě produkce a obchodu mezi jednotlivými zeměmi
- Zahrnují i situaci dodavatelsko-odběratelských vztahů, kdy dominantní firma nevlastní ty, kterým zadává zakázky (typicky textilní průmysl), přestože řídí komplexní výrobní řetězec mezi zeměmi a kontinenty.


Co dál po pandemii?

- Viz aktuální problémy: doprava, narušení řetězců, nedostatek čipů, primárních komodit, nízké zásoby....
- Reshoring
- Diverzifikace
- Regionalizace
- Lokalizace

Budoucnost:



Impact on international production

RESHORING	 <p>Automation Centralized production Re-industrialization Knowledge-seeking Domestic Advanced economies Protectionism Divestment</p>	<p>Shorter, less fragmented value chains. Rebundling of supply chain and production stages. More concentrated value added. Less offshoring, less outsourcing.</p>
DIVERSIFICATION	 <p>Redundancy Disintermediation Digital coordination Servicification Platforms Teleworking Digitalization Asset-light</p>	<p>Continued fragmentation of supply chains. Increased platform-based supply chain governance. Increased offshoring and outsourcing of services. More concentrated value added.</p>
REGIONALIZATION	 <p>Development Sustainability Cross-border SEZs Regional processing Near-shoring Trading blocks Regional integration Local sourcing</p>	<p>Shorter physical supply chains, but not less fragmented. More geographically distributed value added. Decentralized governance, outsourcing.</p>
REPLICATION	 <p>Digital twins 3D printing Glocalization Market-seeking Distributed manufacturing Trade minimization Customization Self-sufficiency</p>	<p>Much shorter and less fragmented value chains, rebundling of production stages. Higher geographical distribution of activities, but more concentrated value added. Increased outsourcing.</p>